

Regionální muzeum v Litomyšli

zřizované Pardubickým krajem

TISKOVÁ ZPRÁVA

21. listopad 2022

NOVINKY

Výstava

Mechanické betlémy

28. listopad 2022 až 8. leden 2023

Vánoční výstava mechanických betlémů představuje unikátní pohyblivý a ozvučený Dětenický betlém a betlémy ze soukromé sbírky Martina a Jakuba Sochorových.

Nejstarší část Dětenického betléma, která vznikla přibližně v polovině 19. století, uchvátila malého Čeňka (Vincence) Novotného (1845–1928) natolik, že jej v dospělosti nejen rozšířil, ale také rozpohyboval. Po druhé světové válce se betlém ztratil. Znovuobjeven byl v žalostném stavu, který si vyžádal odbornou pomoc. Na záchraně se pak kromě Vojtěcha Jonáše a Kláry Řezáčové v letech 2012–2018 podíleli také studenti a pedagogové Fakulty restaurování Univerzity Pardubice v Litomyšli. K obnově přispěla veřejná sbírka, k níž se během výstavy

můžete připojit i vy. Na výstavě je prezentován průběh záchrany a obnovy betléma. Dlouhodobě je betlém k vidění v Památníku Foersterova rodu v Osenicích u Mladé Boleslavi.

Druhá část výstavy je věnována soukromé rodinné sbírce betlémů Martina a Jakuba Sochorových. Sbíráni a výroba betlémů mají v jejich rodině dlouholetou tradici. Jakubův děda Bohuslav Sochor ze Dvora Králové nad Labem je sbíral celý život a vytvořil kolekci několika desítek kusů. Martin a Jakub Sochorovi na tuto tradici navázali a zároveň ji rozšířili o prezentační činnost v podobě komentovaných prohlídek a výstav.

Vernisáž výstavy se uskuteční první adventní neděli 27. listopadu ve 14 hodin.

Součástí výstavy je doprovodný program v rámci adventních nedělí v muzeu:

Komentovaná prohlídka – 11. prosince 2022 ve 13 hodin

Martin a Jakub Sochorovi seznámí návštěvníky se svojí sbírkou betlémů.

Beseda o Dětenickém betlému – 18. prosince 2022 ve 14 hodin

Znovuobnovení Dětenického betléma představí pravnuke Vincence Novotného Jan Volák, předseda spolku Dětenický betlém, z. s., a restaurátoři, kteří se podíleli na jeho záchraně.

(Veronika Sochůrek)

Výstava

Litomyšlští Židé našima očima

2. prosinec 2022 – 8. leden 2023

Dne 2. prosince uplyne už 80 let od doby, kdy Litomyšl museli opustit místní židovští obyvatelé. Po odjezdu do Pardubic byli transportováni do koncentračního tábora Terezín a později dál do vyhlazovacích táborů. Ze 103 obyvatel jich holocaust přežilo jen 14.

Výstava je věnována historii, životům litomyšlských Židů i památkám, které po nich zbyly. Není to jen hřbitov a dnes zbouraná synagoga, dochovaly se také některé další předměty a dokumenty a hlavně pak vybavení ze synagogy. Návštěvníci mohou vidět doplňky Tóry – plášť, korunu, ukazovátko, štít a nástavce na Tóru, vypůjčené ze Židovského muzea v Praze, které se po 80 letech poprvé vrací do Litomyšle. Zvláště cenným exponátem je samotná Tóra, se kterou přijede rabín Bryan Zive z Kongregace Shir Ha-Ma'a lot z Irvine v Kalifornii (USA). České Tóry byly totiž státem prodány v roce 1964 do Londýna, kde pro

ně vznikla nadace Memorial Scroll Trust a ta je půjčuje kongregacím po celém světě. Dlouhá léta jsme všichni žili v přesvědčení, že Tóra v Irvine je jednou z litomyšlských. Příběh se nám však nakonec trochu zamotal. Jak, to se také dozvíte na výstavě. Vzhledem k omezené délce pobytu americké návštěvy uvidí návštěvníci tuto Tóru jen na vernisáži 1. prosince a pak do neděle 4. prosince 2022. Poté ji nahradí Tóra z Poličky, rovněž spojená s židovskou obcí v Litomyšli.

Výstava je pořádána pod záštitou Roberta Řeháka, zvláštního zmocněnce pro holocaust, mezináboženský dialog a svobodu vyznání Ministerstva zahraničních věcí ČR, a Daniela Brýdla, starosty města Litomyšle.

Výstava je součástí řady akcí připomínajících 80. výročí deportace Židů z Litomyšle, více na www.litomysl.cz.

Vernisáž výstavy se uskuteční ve čtvrtek 1. 12. 2022 v 17 hodin.

Komentované prohlídky pro školy se mohou objednávat na emailu klimesova@rml.cz. K prohlídce lze využít připravené pracovní listy.

Komentované prohlídky pro veřejnost bez nutnosti předchozího objednání:

pátek 2. 12. 2022, po celý den (9–12, 13–17 hodin)

čtvrtek 8. 12. 2022 od 15 hodin

sobota 17. 12. 2022 od 14 hodin

sobota 7. 1. 2023 od 14 hodin

(Hana Klimešová)

Archeologické přednášky pro veřejnost

Úterý 22. listopadu, 17:00

doc. PhDr. Miroslav Popelka, CSc.

(Ústav pro archeologii, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze)

Když mrtví promlouvají aneb Záhadná (nejen) archeologie

Středa 23. listopadu, 17:00

doc. PhDr. **Vratislav Janák**, CSc.

(Ústav archeologie, Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské Univerzity v Opavě)

Neolitické sídliště s rondelem v Litomyšli – Nedošíně, nejnovější poznatky

V Regionálním muzeu v Litomyšli proběhne 22. listopadu pracovní setkání předních odborníků na mladší dobu kamennou. Při této příležitosti se rádi podělíme také s širokou veřejností o nové poznatky z letošní sezóny výzkumu v Nedošíně i o další zajímavosti z oboru archeologie. Připravili jsme proto pro vás dvě přednášky, na které srdečně zveme.

Hlavní budova Regionálního muzea v Litomyšli, přednáškový sál v přízemí, vstupné 40 Kč.

(Jana Němcová)

Setkání odborníků na neolit v Litomyšli

Na konci léta letošního roku opět pokračoval archeologický výzkum v Litomyšli – Nedošíně, na kterém Regionální muzeum v Litomyšli spolupracovalo s Ústavem archeologie FPF Slezské univerzity v Opavě. V rámci výzkumu, který byl zároveň i praxí studentů, byla realizována sonda 3/22. Ta byla geodeticky vytyčená opět na základě výsledků magnetometrického měření. Sondou se podařilo zachytit pokračování příkopu kruhového útvaru. Ve vnitřním prostoru kruhové stavby pak byly identifikovány situace spojené se starší neolitickou kulturou s lineární keramikou.

Osada této kultury zde stála někdy v poslední čtvrtině 6. tisíciletí př. n. l. Příkop je pozůstatkem rondelu – sociokultovního objektu, který měl více funkcí. Lze předpokládat, že právě sem bylo ve druhé čtvrtině 5. tisíciletí soustředěno veřejné dění mikroregionu několika sousedících zemědělských sídlišť. Podle keramiky z výplně příkopu, náležející ještě staršímu stupni kultury s vypíchanou keramikou, patří nedošínský rondel k nejstarším ve střední Evropě a v Čechách je možná nejstarší vůbec. Zajímavé je i vedoucí zastoupení rohovce typu Krumlovský les, což je jihomoravská surovina používaná na výrobu štípaných nástrojů. V Čechách je vzácností. Tato surovina byla použita na některé nástroje nalezené ve výplni příkopu. Příkop zde byl poněkud hlubší než v úseku, který byl zkoumaný loni a jiný byl i tvar dna, které nebylo ukončeno špicí, ale vodorovně. Zdá se, že v tomto úseku byl příkop čištěn častěji. Nalezená keramika i část tzv. kopytovitého sekeromlatu předběžně potvrzují loňské datování rondelu.

Tento mimořádný objev samozřejmě zajímá přední odborníky na problematiku daného období, a tak jako minulý rok se opět **22. listopadu uskuteční v Regionálním muzeu v Litomyšli jejich pracovní setkání**. V současnosti probíhá zpracování letošní etapy výzkumu, tedy rozbor keramického materiálu, určování suroviny na výrobu nalezených kamenných předmětů. Odebrané vzorky jsou připravovány na analýzy. Dochází k digitalizaci terénní dokumentace.

(Jana Němcová)

Adventní neděle v muzeu

27. listopad, od 14 hodin

Vernisáž výstavy Mechanické betlémy

Na vánoční výstavě vám představíme unikátní pohyblivý a ozvučený Dětenický betlém a také mechanické betlémy ze soukromé rodinné sbírky Martina a Jakuba Sochorových.

4. prosinec, 13–17 hodin

Vánoční štola

Šicí dílna pro veřejnost, na které si jednou z patchworkových rychlotechnik ušijete vánoční štolu – ubrus na sváteční stůl. Dílna je určena pro deset švadlenek z řad veřejnosti a je potřeba se na ni přihlásit předem (viz zvláštní článek). Dílna bude po celou dobu otevřena široké veřejnosti. Můžete se přijít podívat, jak se šije nejen zmiňovaný ubrus, ale také quilt a případně si vytvořit malou patchworkovou drobnost. Vše proběhne pod vedením členek Spolku patchworku Litomyšl a lektorů z muzea.

11. prosinec, od 13 hodin

Komentovaná prohlídka betlémů ze soukromé rodinné sbírky Martina a Jakuba Sochorových

Martin a Jakub Sochorovi představí svoji sbírku betlémů, které má v jejich rodině dlouholetou tradici. Součástí komentované prohlídky budou také ukázky práce řezbářů a informace o výrobních postupech.

18. prosinec, od 14 hodin

Beseda o záchraně Dětenického betlému

Unikátní pohyblivý Dětenický betlém byl dlouhá léta ztracen a znovuobjeven byl v žalostném stavu. Na jeho záchraně se podílela i Fakulta restaurování Univerzity Pardubice v Litomyšli. Besedy se zúčastní pravnuk Vincence Novotného Jan Volák, předseda spolku Dětenický betlém, z. s., a restaurátoři, kteří pracovali na jeho záchraně.

Adventní programy jsou vhodné pro všechny bez rozdílu věku. Těšíme se na vás. Změna programu vyhrazena!

(Renata Kmošková, Veronika Sochůrek)

Šicí dílna pro veřejnost

Bez ubrusu není stůl – Vánoční štola

4. prosinec 2022

Šicí dílna pro veřejnost, na které si jednou z patchworkových rychlotechnik ušijete vánoční štolu – ubrus na sváteční stůl. Dílna je určena pro deset švadlenek z řad veřejnosti a je potřeba se na ni přihlásit předem. Dílna bude po celou dobu otevřena široké veřejnosti. Vše proběhne pod vedením členek Spolku patchworku Litomyšl a lektorů z muzea.

Doba trvání dílny: 13–17 hodin, švadlenky 12.30–17 hodin z důvodu přípravy pomůcek před kurzem.

Cena dílny: 400 Kč, zahrnuje návod na šití, balíček připravených látek k šití a lektory.

Výběr barevnosti balíčku látek: Barevnou kombinaci balíčku látek s vánočními motivy prosíme nahlásit předem při přihlašování na šicí dílnu.

Vzor 1: zelená, červená, béžová/bílá

Vzor 2: stříbrná, červená/modrá, béžová/bílá

Vzor 3: zlatá, červená/modrá, béžová/bílá

Co s sebou: seřízený šicí stroj a základní šicí potřeby, pravítko, nůžky, řezací podložka a řezák, blok na poznámky.

Jak se přihlásit: Na šicí dílnu se prosím přihlaste nejdéle do 18. listopadu 2022. Rezervace u průvodců na čísle 461 615 287 nebo na e-mail: info@rml.cz, kmoskova@rml.cz. Prosíme vás o zanechání kontaktu formou e-mailu nebo telefonu pro zaslání upřesňujících informací ke kurzu.

Těšíme se na vás.

(Renata Kmošková)

Lektorovaný program pro školy

Putování do Betléma

listopad – prosinec 2022

Víte, jak se staví betlém? Na které straně u jesliček obvykle stojí Marie, na které Josef? Kdo jsou to darovníčci? Kolik je králů a z které strany k Jesličkám přicházejí? To vše a mnoho dalšího hravou formou představuje náš interaktivní program. V expozici muzea je připraven podstavec, jednotlivé figury a postupy, jak betlém správně postavit. Prostřednictvím vlastní zkušenosti se tak žáci seznámí nejen s historií stavění betlémů, ale také řadou postav provázejících adventní a vánoční čas. Vyzkouší si tradiční lidové zvyky, vyplní jednoduchý pracovní list a odnesou si domů vystřiženou a vymalovanou figuru z betlému.

Program je určen pro MŠ a 1.–5. třídu ZŠ, doba trvání 45–60 minut, cena 40 Kč za osobu. Rezervace prosíme předem na kmoskova@rml.cz nebo na tel. 461 611 162, 461 615 287.

(Renata Kmošková)

Štědrovečerní koledování

24. prosince, 13:30–15 hodin

Tradiční Štědrovečerní koledování proběhne před hlavní budovou muzea. I letos nezapomeňte svíčky s sebou. Junák, svaz skautů a skautek ČR, do Litomyšle přiveze Betlémské světlo. To bude v době koledování hořet v kryptě piaristického kostela. Občerstvení v podobě nápojů zajištěno. Koledování se koná s laskavou podporou Zámeckého návrší p.o.

Změna programu vyhrazena!

(Renata Kmošková)

Otevírací doba muzea o vánočních svátcích

24. prosince: 13.30–15 hodin

25. prosince: 9–17 hodin

26. prosince: 9–17 hodin

27.–30. prosince: 9–12, 13–17 hodin

31. prosince: 9–12 hodin

1. ledna 2023: zavřeno

(Renata Kmošková)

Výstava

Lidé odvedle

Neobvyklý výlet do světa lidí s hendikepem

10. leden – 19. březen 2023

Interaktivní výstava Lidé odvedle návštěvníkům unikátním způsobem přibližuje každodenní život hendikepovaných. Je otevřena široké veřejnosti se zaměřením na žáky základních a středních škol. Právě proto je zde život lidí s postižením prezentován interaktivní formou: návštěvníci o něm nejsou pouze „informováni“, ale mají možnost si jeho úskalí vyzkoušet na vlastní kůži. Toto neobvyklé pojetí oceňují jak samotní žáci, tak i jejich učitelé, jimž jsou k dispozici také pracovní listy a metodické pokyny, které mohou využít při práci ve svých hodinách.

Výstava jako výlet plný překážek

Podtitul „Neobvyklý výlet do světa lidí s hendikepem“ zcela přesně vystihuje formu, kterou je výstava prezentována. Návštěvníci jsou zábavnou formou pozváni na skutečný výlet: od přípravy na cestu, přes orientaci v terénu a použití dopravního prostředku, až po zážitky z cest. V expozici proto nechybí například model autobusu nebo temný tunel znesnadňující orientaci.

Výstava je rozdělena do několika etap, věnovaných jak různým úkonům, tak jednotlivým zdravotním znevýhodněním. Návštěvníci si zde osobně vyzkouší, jak se musí hendikepovaní lidé, dospělí i děti, vypořádat s různými životními situacemi, které jsou pro zdravého člověka

bezproblémové, ale pro zdravotně znevýhodněné mohou představovat překážku. Na „výletě“, který jim výstava zprostředkuje, se rovněž seznámí se zásadami správné komunikace s hendikepovanými osobami a dozví se, jak jim citlivě, a přitom účinně, nabídnout pomoc.

„Jedna věc je o hendikepech mluvit, ale úplně něco jiného je vyzkoušet si, jaké to je, pohybovat se s nějakým zdravotním znevýhodněním,“ dodává manažerka projektu Vladimíra Tvrdková. „Pro návštěvníky to je zážitek, který si mohou zapamatovat po celý svůj život a díky tomu třeba lépe pomoci zdravotně postiženému člověku v mnoha běžných životních situacích.“

Na ztvárnění výstavy se podíleli přední specialisté na pomoc hendikepovaným lidem. Celou expozici bezplatně zapůjčuje a instaluje Nadace Sirius, která se už více než dvanáct let systematicky věnuje problematice ohrožených a znevýhodněných dětí.

Návštěvy školních skupin je nutné předem objednat na telefonním čísle 461 615 287 resp. 461 611 162 nebo e-mailu kmoskova@rml.cz nebo pokladna@rml.cz. **VSTUP ZDARMA!**

(Vladimíra Tvrdková, manažerka projektu Nadace Sirius, Renata Kmošková, RML)

ZE ZÁKULISÍ

Žluté krokusy připomínající dětské oběti holocaustu vykvetou i v Litomyšli

Střední škola zahradnická a technická Litomyšl se letos poprvé (a jako první škola z Litomyšle) přihlásila do projektu Krokusy. Projekt realizuje irská organizace Holocaust Education Ireland (HEI) ve spolupráci s Oddělením pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea v Praze. Přihlašují se do něho školy z celé Evropy a pro některé jde o dlouhodobý projekt. Cibulky zájemci dostávají zdarma. Cílem sázení žlutých krokusů je zapojit studenty, aby získali osobní zkušenost s připomenutím obětí nacistického systematického vyvraždění Židů,

kterému oni sami říkají šoa. Připomínka je ale směřována na děti všech národností, nejnevinnější z obětí.

Studenti třídy Z3 oboru zahradnictví z Litomyšle vysázeli pod vedením paní učitelky Věry Cenkové své krokusy na místě bývalé synagogy, postavené v roce 1910 a zbourané v letech 1968–1970. Díky krokusům se tam mohou lidé přijít podívat, kde přesně synagoga stála, vyznačeno je její průčelí. Vykvést by krokusy měly ideálně 27. ledna na Mezinárodní den památky obětí holocaustu.

Na projektu škola spolupracovala také s Městským úřadem Litomyšl, který daroval další cibuloviny, aby efekt sazby byl co nejlepší, a vyrobí také informační ceduli na místo, a dále s Regionálním muzeem, jehož úlohou bylo především správné vytyčení půdorysu synagogy a obeznámení studentů s historií litomyšlských židovských obyvatel.

(Hana Klimešová, RML , Marie Peňázová, SŠZaT Litomyšl)

Výstava

Litomyšl na fotografiích Miroslava Škrdly – 50. a 60. léta

2. říjen 2022 – 1. leden 2023

Celoživotní vášní Miroslava Škrdly (1923–2016) bylo fotografování. Celá desetiletí působil mezi místními amatérskými fotografy, účastnil se řady soutěží a výstav. Od přelomu 50. a 60. let, kdy převzal od Jana Matouška otěže místního hlavního fotografa, nechyběl se svým fotoaparátem na žádné litomyšlské nebo okolní kulturní či společenské události. Velmi důkladně dokumentoval rovněž stavební proměny města.

Fotografická pozůstalost uložená v muzeu obsahuje desítky tisíc snímků a v následujících letech ji chceme výběrově představit veřejnosti sérií podzimních výstav. V letošním roce začínáme nejstaršími snímky z let 1956 až 1969. Litomyšl tehdy vypadala a především žila zcela jinak než dnes...

Součástí výstavy je doprovodný program „**Poznej svého souseda**“. V případě, že někdo někoho na fotografiích pozná, máte možnost napsat do tabulek u jednotlivých fotografií jeho jméno a případně i krátkou informaci o něm. Stanete se tak na chvíli velkým pomocníkem pracovníků muzea při katalogizaci této historicky nesmírně cenné a rozsáhlé fotografické pozůstalosti.

(Veronika Sochůrek)

Dětská herna

od 28. května 2022

Vážení a milí návštěvníci, zveme Vás a Vaše děti do naší herny. A na co se můžete těšit? Na oblíbené hrací koutky, domeček, dřevěnou stavebnici, výtvarné tvoření pro malé umělce a mnoho dalšího. Na své si přijdou kluci i holčičky. Věříme, že návštěva herny pro Vás bude příjemným zážitkem a relaxací nejen během prohlídky muzea. Těšíme se na Vás!

POZOR! Z důvodu archeologických přednášek pro veřejnost bude ve dnech 22. až 24. 11. 2022 dětská herna uzavřena. Omlouváme se vám a děkujeme za pochopení.

(Renata Kmošková)

DLOUHODOBÉ PROGRAMY

Expozice

Litomyšl – město kultury a vzdělanosti

Více informací k expozici naleznete zde:
<http://www.rml.cz/cs/muzeum/expozice.html>

Expozice
Litomyšl
– město kultury
a vzdělanosti

Vzdělávací programy

Udělej si vlastní sgrafito – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/sgrafito.html>
Pojďte s námi do muzea – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/pojdte.html>
Prameny poznání – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/prameny.html>
Za starého mocnářství – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/mocnarstvi.html>
Jak vzniká mapa – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/mapa.html>
Středověké město – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/mesto.html>
Putování do Betléma – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/putovani.html>
Litomyšl jinak – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/litomysl-jinak.html>

Permanentky pro školy

Regionální muzeum v Litomyšli nabízí speciální permanentky, které za zcela symbolickou částku umožní celoroční návštěvy muzea školním třídám. Více zde: <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>

PUTOVNÍ VÝSTAVY LITOMYŠLSKÉHO MUZEA

Retrogaming

Počátky osobních počítačů u nás

7. říjen 2022 – 1. leden 2023, Vlastivědné muzeum
dr. Hostaše v Klatovech

Interaktivní výstava historických počítačů a počítačových her – více zde:

<http://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/retrogaming-pocaty-osobnich-pocitacu-u-nas-2022-10-07>

Informace o putovních výstavách nabízených RML naleznete zde:

Čtení pod lavicí – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/cteni-pod-lavici.html>
Retrogaming – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/retrogaming.html>
Zmatené peníze – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/zmatene-penize.html>
Astronomické tradice – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/astronomie.html>
Krvavý román Josefa Váchala – <https://www.portmoneum.cz/portmoneum/putovni-vystavy>

Otevírací doba – hlavní budova

Út–Pá: 9.00–12.00, 13.00–17.00
So–Ne: 9.00–17.00
letní prázdniny Út–Ne: 9.00–17.00

Otevírací doba – Rodný byt Bedřicha Smetany a Portmoneum – Museum Josefa Váchala

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00
květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Přístup pro handicapované návštěvníky

Hlavní budova muzea je plně bezbariérová včetně toalet (vchod z Jiráskovy ulice).

Rodný byt B. Smetany a Portmoneum – Museum Josefa Váchala nejsou bezbariérové (několik schodů, či převýšení; úzké průchody apod.), přístupné jsou pouze s vlastním asistentem.

Tiskový servis:

Regionální muzeum v Litomyšli, tel: 461 615 287, email: info@rml.cz

Pokud máte zájem o více informací ohledně výstav a projektů, kontaktujte následující pracovníky:

Archeologie – Mgr. Jana Němcová, 739 031 857, nemcova@rml.cz

Portmoneum / Židé – Mgr. Hana Klimešová, 777 840 425, klimesova@rml.cz

Lidé odvedle / Lektorované programy – Renata Kmošková, 461 611 162, kmoskova@rml.cz

Miroslav Škrdla / Betlémy – MgA. Veronika Sochůrek, sochurek@rml.cz

Retrogaming / Zmatené peníze / Čtení pod lavicí – Mgr. Petr Chaloupka, 605 508 753, chaloupka@rml.cz

Astronomické tradice – PhDr. Martin Boštík, 461 614 626, bostik@rml.cz

Kde pracovníci muzea sídlí?

V hlavní budově (Jiráskova 9) a v budově zámeckého pivovaru v Litomyšli (Jiráskova 133), část B, vstup z ulice Jiráskova.

Pro badatele:

Badatelna je otevřena v pracovních dnech po předchozí domluvě s jednotlivými kurátory.

Změna programu vyhrazena!